

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „
Helyben házhoz hozva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
Ajándék postán szállítva:
 Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 24.

Nagyvárad város kölcsöne.

Fontos állami politika az utóbbi két évtizedben, hogy az ország fővárosát: Budapestet minden eszközzel felszereljük, szépítsük s oda emeljük, hogy valóban nem csak az ország szíve, hanem a világvárosok sorába beillő modern központja legyen hazánknak.

Természetes, hogy ezt soha sem érhetne volna el a főváros, ha egyedül a saját erejére lett volna hagyva, utalva, hanem csak az állam erkölcsi és anyagi támogatásával, megszámlálhatlan millióinak révén emelkedett oda, hogy ma már legfőbb büszkeségünk s a külföldiek is bámulatra ragadja.

De a míg a fővárosért mindent megtett az állam, egészen elhanyagolta, magára hagyta a vidéki nagyobb központokat, a vidéki városokat. És ezek önérejükben is elég szépen fejlődtek, s közgazdasági, közművelődési, de főleg magyar nemzeti szempontból napról-napra fontosabb feladatot töltenek be.

Minden lokalpatriotizmus nélkül örömmel konstatálhatjuk, hogy Nagyvárad, szűk határa s szegénysége mellett is azon vidéki városok közé tartozik, amelyek az utóbbi két évtizedben rohamosan fejlődtek, pedig igen sok olyan nehézkor akadálylyal kellett megküzdenie, a melyeket a kicsinyes, vagy szűkkeblű városi politika gördített fejlődése elé.

Különösen a város belső területének

képe nagyot változott; ezen kívül esnek azok a modern intézmények (vizvezeték, vágóhid, járványkórház) melyeket nagy áldozatok árán a közegészségügy javítására létesítettünk.

Ezek létesítése nagy áldozatokat kívánt, ami vagyunk volt, mind elköltöttük.

A regále megváltásért az államtól 1.800.000 frtot kapott a város s ez összeget vizvezeték, főreáliskola, Bazár-szoros stb. célokra elköltöttük, sőt kölcsönt is vettünk fel, a melyeknek törlesztése fedezetet talál nagyrésztben a kaszárnyák bérjövödelméből.

Szükségeinket azonkívül mindjobban fokozódnak s hogy ezek kielégítésében stagnálás következett be, a már közel két év óta állandóan nyomott pénzügyi viszonyoknak természetes folyománya.

A város közgyűlése felhatalmazta a polgármestert, hogy egy milliókra menő nagyobb kölcsön iránt lépjen érintkezésbe a pénzügyi bizottsággal. Természetesen a közgyűlés arra gondolt, hogy olyan előnyös feltételek mellett juthat a város pénzhez, a mely lehetővé teszi a város meglévő kölcsöneinek konvertálását is.

Nem hogy azonban ez a kedvező állapot következett volna be, de egyes helyeken kereken kijelentették, miszerint nincs a város részére pénz, másutt pedig olyan magas törlesztéses kamatlábat diktáltak, hogy a város öngyilkosságot követett volna el, ha belemegy a drága üzletbe.

A pénzügyi bizottság ezen kedvezőtlen helyzetét az Ausztria és Magyarország közötti bizonytalan állapotnak tulajdonították, a mely az uzsoráskodás felé hajló telhe-

tetlen spekuláczióknak tág kaput nyitott. Nagyvárad városának az elmúlt év végén közel 2½ millió forint kölcsöne volt, de ezzel szemben 1 millió forintnál nagyobb összege volt csak cselekvő tőkékben.

A cselekvő tőkékben ma már semmi sincsen, de vannak már megkezdett építkezések, továbbá olyan, közgyűlésileg is megszavazott kötelezettségek, amelyeket elodázni nem lehet. Ilyen pl. a kir. tábla kibővítése, a melynek építését a jövő tavasszal okvetlen meg kell kezdeni.

Ezek teszik az újabb kölcsön felvételét most már halaszthatatlanná. Természetes, hogy ha a közel jövőben nem javul a pénzügyi helyzet, kénytelen lesz a város bármily áron annyi kölcsönt felvenni, amennyi a folyamatban levő építkezések és az elvállalt kötelezettségek fedezésére szükséges, különben beláthatatlan zavarok keletkeznek a város háztartásában.

A polgármester és a főszámvevő a napokban jártak fent Budapesten a kölcsön dolgában. Ezuttal a legszükségesebb kölcsönre terjeszkedtek ki s bár a tárgyalások menete, éppen a város érdekében, nem hozható nyilvánosságra, annyit azonban hallottunk, hogy az adott körülmények között elég kedvező kilátás van a legszükségesebb kölcsön türrhető feltételek mellett leendő felvételére.

Irányadó körökben erősen remélik, hogy a kiegyezési kérdések végleges megoldása után felszabadul a tőke, a külföldi pénzintézetek kilépnek eddigi tartózkodó

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A vármegye mulat.

Írta: Gottier Lajos.

A megyebál-bizottság alakuló gyűlésén, a melyet a vármegye kis termében tartott meg a vidék telivér ifjusága (husztól ötvenig), általános ribilliót okozott a Hodáros Imre indítványa, a melylyel Turbakáj Bogdánt a rendezőség tagjai közléssel felvételre kérték.

Kalászos Kalászos Endre, a bálbizottság alelnöke, ingerülten pattant föl az elnöki székből, melyet gróf Borusházy főispánnak, a rendező bizottság távollévő elnökének megbízásából foglalt el.

— A nagyapja még ostornyelet és suvikszot árult Baladnyán, a falu végén! Mi meg egy bizottságban legyünk a vén gircucz unokájával.

— A vén gircucz unokája megvette egy fél millióért a Csatlókayak ősi birtokát, szólt Hodáros Imre, mialatt sóhajtván gondolt arra az ötszáz forintokra, a melylyel a gazdag ör-

mény, a megyegyűlés bankettje után következő ferblizés alkalmával segítette őt ki »pillanatnyi« pénzzavarából, három királyok napján mult egy esztendeje . . .

— Azért mégis parraszt maradj! Replikázott rá Kalászos, alispánhoz illő hansulyozással ropogatva az r betűt.

A heves lefolyású bálbizottság üléséről, történelmi igazság kedvéért, az utókor részére különben csak annyit jegyezhetünk fel, hogy a hangulat megoszott. A társaság egyik része határozottan Turbakáj felvétele ellen szavazott, míg a másik rész fel akarta venni a rendezőség tagjai közé. Ez utóbbi pártot ismét két titkos alosztályra lehetett osztani. Az a) alosztály tagjai voltak azok a többé-kevésbébbé kékvérű gavallérok, a kiket némi nemű pénzbeli kötelezettségek kapcsolnak a gazdag örményhez, míg a b) alosztályt kizárólag azok a nemes ifjak képezték, a kik ezeket a kötelezettségeket a közel jövő óhajto módjában látták lebegni lelki szemekkel magok előtt.

A dolognak az lett a vége, hogy Turbakáj Bogdánt szótöbbséggel felvették a rendezők díszes sorába.

— Mondjuk ki, hogy spieszbürger-bált rendezünk és szólítsuk föl a csizmadia czéhet is a részvételre, szólt Kalászos, elkeseredve a gyűlés határozatán.

— Csakhogy akkor kár volt Borusházy grófnét bálványának fölkeríteni. Megtette volna Csupor Handziné is. Ezt Muraváry Gábor főjegyző mondotta, a »vármegye pennája«, általános derültséget keltve megjegyzésével.

Csupor Handziné ugyanis arról volt híres, hogy a legjobb cigánypecsenyét nála lehetett kapni a kofasoron.

* * *

Az igaz, hogy az öreg Turbakáj Kristóf még ostornyelet és suvikszot árult a faluvégi kis boltban, a baladnyai parasztnak, csak hogy az a kis bolt vetette meg Turbakáj Bogdán mostani gazdagságának az alapját. A Kristóf fia, Kajetán már földeket vásárolt és lovakkal kupeczkedett s ez is sokat hozhatott a konyhára, mert a Kajetán fia, Bogdán, a ki Magyar-Óvárott végezte a gazdasági akadémiát, ezeltől két évvel, mint már tudjuk, ötszázezer forintért vette meg a Csatlókayak családi birtokát.

A hölgyközönség figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy főutcza Karaguly-házban levő üzletemet nov. 1-től főutczai Bartsch-házba, Széchenyi-szálloda mellett helyeztem át. Egyszersmind felhívom a tisztelt hölgyközönség figyelmét szokott bécsi bevásárlási utamból hozott legmodernebb, izléses párisi és bécsi modeljeimre is, eddigi becses pártfogásukat továbbra is kérve, kelő tisztelettel:
 Ausländer Berta.

állásukból s a pénzpiac helyzete kedvezőre válik.

Ha ez bekövetkezik, gondolhat Nagyváradi városa arra, hogy pénzügyi helyzetén egy nagyobb kölcsönrel segítsen.

A jegybank kamatláb politikája.

Az Osztrák-Magyar Bank immár 12 millió forint bankjegytartalék felett rendelkezik. Ez a körülmény kétségkívül a pénzvizonyok javulásának az örvendetes jele, amelynek nyomában természet szerint a kamattételek olcsóbbodása kellene, hogy járjon. Az ipar és kereskedelem súlyosan érzi a horribilis magyar kamattételek nyögét és alig várja, hogy a pénz olcsóbb legyen. Egyelőre azonban hiába vár, mert a pénzpiac főregalatora, a jegybank még mindig ragaszkodik a 6 százalékos kamatlábhöz. Mindaddig, míg a bank adóköteles bankjegyforgalommal dolgozott, még meglehetősen érteni ezt a csökönys ragaszkodást a szinte uzsoraszámba menő magas bankrátához, de most, hogy az adóköteles forgalom megszűnt és immár jelentékeny adómentes tartaléknak adott helyet, a jegybanknak ezt az eljárást mivel sem lehet menteni. A jegybank vezetősége a külföldi pénzvizonyokkal okolja meg a 6% kamat fenntartását. Ez azonban csak ürügy és nem mentség. A külföldi-jegybankok aranykészletüknek védelmére alkalmazzák a kamatlábcsavart, de az Osztrák-Magyar Bank még nem készfizető bank és így nem tartozik egy lat aranyat se kiadni, ha nem akar. A bank vezetőségének csak egy feladata van. Kamatláb politikájának a magyar és osztrák pénzvizonyokhoz, az ipar és kereskedelem szükségleteihez alkalmazkodni. A bank vezetősége azonban folyton csak a saját részvényeinek érdekeit nézi és a hitelkereső közönséget ha csak lehet zsarolja. Ez az állapot nem tartható soká.

A nagyváradi függetlenségi párt és a kvótaemelés.

A fővárosban messze kiterjedésű mozgalom indult meg a kvóta ellen, melynek előre is látott terve a függetlenségi és 48-as párt batorítása a kvóta-emelés elleni küzdelemre. A

Özvegy Csatlókayné pedig (kiskunvári Kunosdy Margit. Kék mezőben ezüst sas, szájában hét aranykalász, fején öt pontos korona) fölment a fővárosba s ott, vagyona romjain, női divatszalon nyitott. Ezt a *hallatlan botrányt* soká nem tudták megemészteni a vármegye urifamiliái, amelyek mind atyafiságban voltak a Csatlókayakkal. S ha egy idegen vármegyebeli kérdezősködött az özvegyről, nem tudva, hogy minő változás állott sorsában, annak egész megbotráncozva felelték:

— Jaj! hadd el! *boltya lett neki!* S aztán sietve tértek napirendre, e kényes tárgy fölött. Turbakáj Bogdánál különben elég jól megfértek a megyebeli urak, mindaddig, a míg nem kellett magukkal egyenrangúnak tekinteni.

S ezt állította élére a bálbizottságba való beválasztás kérdése. Az igaz, hogy a gazdag örmény sohase igen járt utánok s ritkán találkoztak vele. Ő megvolt a maga csöndes visszavonultságában, Csatlókán. Gazdálkodott, dolgozott napestig s gyarapodott szépen. Ha néha bevetődött valami ügyes-bajos dologban a megye székhelyére s összejött a többi urakkal, eltöltött velük egy kis időt a nagyvendéglőben, aztán befogatott és hazament.

A nagyvendéglőben, mondom, mert a gentrykaszinóban nem hívták maguk közé. Oda csak a kiválasztottaknak volt belépésük.

* * *

mozgalomban részt vesz az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt, a fővárosi függetlenségi és 48-as párt. A mozgalom végrehajtó bizottsága vasárnap d. u. 3 órakor tiltakozó népgyűlést rendez a fővárosban.

Az intéző bizottság többek közt az *egyetemi ifjakhoz* intézett a következő felhívást tette közre:

„Egyetemi ifjak! Budapest főváros független érzelmű polgársága vasárnap, e hó 26-án, délután fél három órakor tiltakozó nagygyűlést rendez a Lipót-utca 45. számú ház nagy csarnokában s tiltakozni fog a kvótaemelés ellen. Szónokok lesznek: Eötvös Károly, Barabás Béla és Hentaller Lajos országgy. képviselők, Klein Pál, Kürschner Jakab, dr. Schweighofer Ferencz és Kardhordó Arpád. Eddig minden hazafias magyar álamban vezérszerepet játszott az egyetemi ifjuság! Lépjétek elődeitek nyomdokába! Senki sem tilthatja el, hogy ti is hangot adjatok hazafias érzelmeiteknek. Jog, törvény és igazság megengedi ezt nektek!

Az intéző bizottság.

Erre az egyetem fekete tábláján a rektor következő hirdetménye jelent meg:

Hirdetmény.

Megelégedéssel veszem tudomásul, hogy az ötezeröttszáz főből álló egyetemi ifjuság méltóságához és műveltségéhez híven eddig mindenféle tüntetéstől visszatartotta magát, most azonban arról értesültem, hogy egy-néhány egyetemi hallgató a vasárnapi gyűlésen részt akar venni. Figyelmeztetem az ifjuságot, hogy a tüntetésnél való részvét a legkomolyabb következményekkel járhat s óva intek mindenkit a tüntetésen való részvétől. Ha ezen figyelmeztetésem hasztalan volna, mindenki magának tulajdoníthatja a következményeket.

Tevrek rektor.

Ugyanezen bizottság táviratilag kérte föl az ország valamennyi függetlenségi és 48-as párt körét és iparos körét, hogy amennyiben a népgyűlésen nem képviseltetik magukat, *táviratilag fejezzék ki csatlakozásukat a mozgalomhoz.*

E felhívás következtében tegnap este a nagyváradi 48-as és függetlenségi párt választmánya Kert-utcai helyiségében Szokoly Tamás

A bál estéjén egymást érték a pompás fogatok a megyeház kapujában. Azt a négy pejt kellett látni, a mely az örmény kocsiját röpitette be Csatlókáról. A czifrán kiteremtézet doltmányu, parádés kocsi alig tudta megállítani a teivér paripákat. Az örmény meg egykedvűen ugrott ki a kocsiból s kezét fogva a lépcsőalján álldogáló rendezőkkel, fölsetett a terembe.

Érdekes, olajbarna arcú, szép szál legény, vastag fekete bajuszszal s hóféhér fogakkal. Arányos természet feszülve simult meg a remek szabásu frakk.

A szép főjegyzőné, az a kívánatos fekete asszony (muravári Muraváry Gáborné, szül. jabukai Jabukay Rózsa) fáradhatatlan volt a rendezőségi jelvények föltüzésében. Éppen hogy készen volt az utolsóval is, a mikor Duka Bercei bandája rá kezdte a Rákóczy-indulót s a bálanya, gróf Borusházy Sándorné, fivére báró Felsenburg Ernő, cs. és kir. kamarás, huszárezredes karján bevonult a terembe, a két sorban álló és mélyen meghajló rendezők frakkos gárdája közt.

Aztán megkezdődött a táncz. A bálanya a bál alelnökével járt egy-két taktus lassu csárdást, aztán visszavonult a pálmákkal díszített emelvényre.

— Nem hallottad mi igaz van benne, hogy Csatlókayné itt van és hogy feljön a bálra? Így

elnöklete alatt ülést tartott, melyen a választmány tagjai nagy számban jelentek meg.

Szokoly Tamás elnök előterjesztette a választmányi gyűlés összehívásának tárgyát s indítványozta, hogy fejezzék ki a fővárosi kvóta-ellenes mozgalomhoz való csatlakozásukat.

Többen hozzászóltak a kérdéshez és melegen pártolták az indítványt. Az üdvözlő *sürgöny küldését egyhangulag elhatározták* s a következő szövegű sürgönyt küldték:

Hazafias működésünk közepette, a midőn legmelegebben üdvözljük önöket, pártunk választmányának határozatához képest a kvótaemelés elleni tiltakozásukhoz csatlakozottaknak kérjük magunkat tekinteni.

Szokoly Tamás,

a nagyváradi függetlenségi és 48-as párt elnöke.

A Széchenyi-téri Mária szobor.

— Bizottsági ülés. —

A nagyváradi Széchenyi-tér rendezésével kapcsolatosan elhatározta a város, hogy az ott levő remek Mária szobrot a mulató helyről távolabb, alkalmasabb helyre viszik s tekintettel a szobor kiváló műbecsére, a mostani talapzat helyett stylszertű talapzatot készíttet a város, a melynek költségeit társadalmi uton fedezik.

A mérnöki hivatal felkérésére a szobor készítője, Kiss György fővárosi szobrász leküldötte a szobor-talapzat tervezetét, a melyet tegnap vizsgált felül a szobor ügyében kiküldött bizottság.

A költségekről nem kell gondoskodni, mert dr. Schlauch Lőrincz bibornok, egy e célra tett alapból fogja fedezni a költségeket.

A bizottság tanácskozásának lefolyása a következő volt:

Dr. Bulyovszky József polgármester elnökölt; jelen voltak: Dencs János tb. kanonok, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Busch Dávid és Szüts Dezső jegyző.

A talapzat karcsu, 6 méter 20 centi-méterre van tervezve; oldalain a szobor mostani 4 táblájának a felirata; feljebb pedig a

az alispán, fogai közt szürcsölve a tegeződést, a mit ezuttal először engedett meg magának az örménnyel szemben, mialatt ott álltak a terem közepén a csillár alatt.

— Azt nektek jobban kell tudnotok, ti a városban laktok. Az ilyen magamfajta falusi paraszt mindenről későbbben értesül. És az örmény mosolyogva fogott kezét a hozzá siető Hodáros Imrével, a ki folytatta a társalgást.

— Azt mondják, hogy fölhagyott az üzlettel, mert nagy örökséget csinált, a püspök nagybátyja halt meg, a ki eddig hallani sem akart róla és most kétszáz ezer forintot hagyott rá.

Bizony annak a büszketartásu szép asszonynak, aki most bejött a terembe, nem volt kétszáz ezer forintos örökségre szüksége, hogy elbolondítsa a férfiak fejét. (A mint hogy az örökség valójában sokkal kevesebb is volt). Szoborszerű alakján hizelegve omlik alá a fehér selyemruha és piros ajkai körül kedves mosolygás ül, mig jobbra-balra fogadja a köszöntéseket.

— No nézd! Már itt is van. És Hodáros, követve a többi kíváncsiaktól, siet üdvözölni a szép asszonyt.

Hát ugy történt, hogy ezen a hires bálon, Böngér Kanuth huszárfőhadnagy, a ki csupán a Csatlókayné kedvéért jött el a bálba, nagy bosszúsággal tapasztalta, hogy Turbakáj mindenütt utjában van a szép özvegy körül.

bibornok és Nagyváradi bronz címerei vannak tervezve.

Kiss György szobrász felolvasott levele szerint a talapzatot kemény pátyi mészkből bronz feliratokkal és címerekkel készítenék s az ő tiszteletdíjával, a melybe a címerek mintázása is bennfoglaltatik, 5750 frtba kerülne. Ha a talapzatot sóskuti mészkből készítenék, olcsóbb lenne.

Dencs János tb. kanonok bejelentette, hogy a bibornok ur Ö Eminenciájánál eljár a dologban s eljárására a következő leiratot kapta a bibornok urtól:

Főtisztelendő tb. kanonok, esperes-plébános ur!

A Biharvármegye székháza előtti Szűz Mária szobor áthelyezése tárgyában e hó 19-én 75. szám alatt kelt vélemény jelentésére válaszolom:

Városunk külső szépségének fejlődését is szívesen hordozván, a Széchenyi-tér rendezési ügyével kapcsolatos szobor áthelyezést annál szívesebben vagyok hajlandó engedélyezni, mert az utóbbi időben épült kioszk nagyon közeli szomszédságát nem tartom Szűz Mária szobrára alkalmasnak.

Ami a szobor talapzatának új márvány talapzattal való fölcserélését illeti, megjegyzem, hogy midőn a nemes Biharvármegye által az Isten anyja tiszteletére a megyeház elé 1736-ban emeltetett kő szobrot 1889-ben a Kiss György magyar szobrász által alkotott és Schlichczégnél öntött jelenlegi bronz szoborral újítottam meg, az vezetett bennünket a régi talapzat megtartásában, hogy a kegyeletos emlékből történelmi szempontból megmaradjon a megtartható, mert a megtartott oszlop is minden egyszerűsége dacára tanuja a kornak, mely az újjászületéshez oly közel, dicséretére legyen mondva, megtette a mi tőle tellett. Most elbontandó lévén az oszlop, meglehet, hogy semmit sem használhatunk fel a régiből.

Bármint fog végleg elintéztetni az ügy, a költségekhez senkinek hozzájárulása nem kívánatik, bodogult Kende László kispópost kanonok fenntartási alapja egymaga elbírja a költségeket. Azért az egész szobor-áthelyezési ügyet elfogjuk intézni mi.

Hogy azonban az áthelyezést engedélyez-

hessem, szíveskedjék Főtisztelendőség a tervrendezés vázlatát, mely a szobor ujonnan kijelölt helyét feltüntesse, mielőbb megszerezni s hozzám betérjeszteni, a ami a szükséghez képest a helyszínén való megjelenésemkor is tájékoztatásomra szolgálna.

Egyébként ájtatos imáiba ajánlottan állandó szíves hajlammal maradok.

Főtisztelendőségednek

legjobb akarója

Lőrincz,

bibornok-püspök.

Ö Eminenciájának ezen levele folytán vajmi kevés teendője akadt a bizottságnak; a levelet örömmel vették tudomásul s az összes iratokat elhatározás végett megküldik a bibornoknak, a ki a kivitelt önállólag hajtatja végre. Csupán azt kéri a bizottság Ö Eminenciájától, hogy határozatáról a bizottságot értesíteni szíveskedjék.

Tanítók Réz Mihálynál.

Nagyváradi, nov. 25.

Az elemi iskolai tanítók tegnap délután 5 órakor a tanítók körében értekezletre gyűltek össze.

Ott voltak:

Aberle Hermina, Balogh Károly, Bitzó János, Bodnár János, Békésiné Fülöp Piroška, Bérczi Jánosné, Csordacs Ferenczné Farkas Etelka, Cseriné Z. Anna, Gasperik Lajos, Fejérené Nagy Gizella, Istvánffy Józsefné, Istvánffyné H. Katalin, Katonáné T. Róza, Mártonffy Zoltán, Mikusai József, Markovits Pál, Makai Katalin, Szatmári Mariska, Oó Dezsóné, Szemes Ilona, Raffayné Szücs Julia, Schrader Frida, Szabó Sándor, Vadai József, Varga Teréz, Virányi Győző.

Az értekezlet *egyellen* tárgyát a polg. iskola azon vádlevelének megbeszélése képezte, a melyet a folyó év november 23-án tartott községi iskolaszéki gyűlése elé terjesztett be.

Az elemi iskolai tantestület a leghatározottabban elítélte a polgári fiúiskola magatartását, mert a felügyelő-igazgatónak öt évi együtt működéséből csak azt a tanúságot merítette, hogy a felügyelő-igazgató a nagyváradi tanügy fejlődését, virágzását mozdította elő. — Elhatározta, hogy egy memorandumban is kifejezést ad annak, föltétlen bizalmat szavazván a felügyelő-igazgatónak.

A memorandum megszerkesztésére Markovits Pál, Vaday József és Bodnár János

községi iskolai tagokat küldte ki azon utasítással, hogy a memorandumot elkészítve, a tantestület minden egyes tagjával aláírva, már a legközelebbi iskolaszéki gyűlésre terjeszse be.

Ezután a felügyelő-igazgató hivatalos helyiségében felkereste, ahol Vaday József községi elemi iskolai igazgató adott a tantestület változhatatlan érzelmének kifejezést.

Felháborodással vett tudomást — ugymond — az elemi iskolai tantestület azon méltatlan vádakat tartalmazó előterjesztéséről, amelyet a községi polgári fiúiskola tantestülete terjesztett a községi iskolaszékhez.

Az előterjesztésben felsorolt tárgyi vádakra nem látja szükségesnek nyilatkozni, fenn tartván ezt azon bizottságnak, amelynek az ügy érdemleges elbírálás végett kiadott, nem kételkedvén pillanatig sem a bizottság bölcs és tárgyilagos ítélkedésében, de az előterjesztésben olyan elvi *vádak* is vannak, amelyekre mindenki, aki Réz Mihályval együtt működött, csak felháborodásának adhat kifejezést, mert eljárásában soha oly tényt nem tapasztalt, ami a tantestület önértékét *joggal* sérthette volna. Midőn a polgáriiskola tantestületnek méltatlan eljárását az elemi iskola tantestülete a leghatározottabban elítéli, kéri Réz Mihályt, hogy viseltessék csak a jövőben is a tantestület tagjaihoz azzal a bizalommal, azzal a jóakarattal, amelynek a megnyilvánulását a multban mindennemű cselekvéseiben oly igazi jóleső érzéssel tapasztalta, kéri végül, hogy a jó Isten Réz Mihálynak a nehéz munka teljesítéséhez lelkesedést és sikert és az ilyen netalán felmerülő méltatlanságokat felejttesse el vele az elemi iskola tanítótestületének minden időben, ugy a jövőben is tanusítandó feltétlen bizalma, jóindulata és ügybuzgalma.

Réz Mihály válaszolt ezután; nem lepte meg — ugymond — a támadás, mert tudja, hogy annak a csirája az öt év előtti eseményekkel van szoros kapcsolatban, midőn őt az iskolaszék bizalma s a kartársak jóindulata díszes állásra emelte. A gyarló emberek között magam sem képezhetek kivételt s nem arogálhatom magamnak azt, hogy minden intézkedésemet mindenki olyannak ismerje és vegye, amint azt én szeretném, amint azt én akartam.

A multban a községi iskoláknál a kartársak együttműködését nem volt, a mi vezérelje s midőn az iskolaszék erről a felügyelői állás létesítése által gondoskodott, érezte mindenki, hogy az átalakuláshoz az egyes tanerők feltétlen jóakarata szükséges, mert másképp olyan nézetek kerülhettek volna felül, a melyek a collegialis együttérzést nem mozdították volna elő. Ezeket én jól ismertem, hiszen önkkel együtt évekig munkálkodtam, tudtam tehát, kikkel indulok el a nagy utra s előre láttam,

Mikor meg szupéhoz indult a bál közönsége, a szomszédos terembe, egyszerre ketten is nyújtották karjokat a szép asszonynak.

Margit Turbakáj karjába öltötte fehér keztyüs kis kezét, a huszár meg összeütötte sarkantyus bokáját, meghajtotta magát és távozott.

Persze, hogy a dolog nem maradhatott annyiban.

Vacsora végeztével, a mint az örmény bevezette Csatlókaynét a terembe — mert, hogy rákezdtek a szép csárdást — és visszament a borozókhoz, hát látja, hogy helyén, a hol szivarját, borát, poharát hagyta, a főhadnagy ül.

Turbakáj összeránczolt szemöldökkel lépett hozzá s rátette kezét a vállára.

— Ha megengeded ez az én helyem.

A huszár gúnyosan nézett végig az örményen.

— Ha tudtam volna, hogy a te helyed, igazán nem foglalom el, mert az csak a ripőkök szokása, hogy betolakodnak az uri társaságokba és ott elfoglalják a mások helyét.

A főhadnagy megjegyzésére minden szem, várakozásteljesen fordult az örmény felé. (No spieszburger! most mutasd meg mit tudsz!)

— Azt jegyezd meg magadnak, öcsém, hogy csak gyáva ficzkók engedik elfoglaltatni a helyeket, férfi ember tesz róla, és Turbakáj megrázta a székét, melyen a huszár ült.

Böngér dühösen pattant föl s ha az ezredes karon nem fogja, mérsékletre intve őt, mialatt kivezette a teremről, a jelenet aligha

folyik le simán, a nyugalom és uri flegma határai között.

Elég az hozzá, hogy mikor Turbakáj kocsijához kísérte Csatlókaynét, bucsuzáskor a szép asszony kis keze, pár pillanattal tovább maradt az örmény izmos markában, mint azt a köteles udvariasság szabályai előírják . . .

* * *

Ugy hajnali négy óra tájban, a mikor már az utolsó női vendég is elment a bálból, a férfi közönség kitaróbb része összetolatott két asztalt a nagyteremben s — mint az már ilyenkor szokás — leültek egymás mellé barátkozni.

Körülöttük a parketten elszórva heverték s fenyőgalyak, a melyekkel a terem volt díszítve. Itt-ott egy-egy illúzió foszlány tarkálott a zöld galyak között. Az álmos pinczerek az oszlopokhoz támaszkodva ásitottak, a cigány meg huzta szakadásig.

— Mindig mondtam, hogy ez a Bogdán derék gyerek és a főjegyző, pezsgős pohárral kezében közeledett Turbakájhoz, a ki hátradőlve székében hallgatta Berczit, az meg jobb ügyre méltó buzgalommal huzta a fülébe.

— Eb a ki minket gyaláz! Ezt az arany igazságot Hodáros Imre konstatálta, mialatt ő is felvette pezsgős poharát s oda ment harmadiknak kocczintani velök.

— Éppen jó, hogy együtt vagytok itt és az örmény letéve poharát, megtörölte fekete bajuszát, hogy méltóan fogadhassa az elérzékeny-

dett főjegyző baráti csókját, a melylyel az megtisztelni készült őt. Eppen jó, hogy együtt vagytok itt és letörölte a meleg barátság nyilvános nyomait bajuszáról, arra akarlak kérni benneteket, hogy segédkezzetek nekem, Böngér Kanuthal szemben.

— Ohó! levágjuk a fülét az urfnak. És Muraváry nagyot kanyarított karjával a levegőben. Levágjuk a fülét! Hogy mer az téged bántani?!

— No, no! csak légy nyugodt! nem engedem én magam bántani!

— Akkor is levágjuk a fülét! Hogy mer ő ve'ed konkurrálni?! hogy mer . . .

— Csak kérlek, neveket ne említsünk. Huzad Berczi! Az áldóját a fádnek!

Turbakáj fölkapott egy pohár pezsgőt és belekényszerítette a hegedülő cigányba.

Az asztal másik végén ezalatt Kendrey Béla, szecsesszionista festőművész tartott előadást az őszi tárlaton kiállított képeinek sikeréről. (Gonosz nyelvek azt fogták rá, hogy egy »csendélet képet« festett, a melyen egy beteg ökör, egy taluseprő és egy fonnyadt narancs volt.)

Mondom, hogy előadást tartott, noba senki sem hallgatott reá, mert hogy mindenki a maga dolgát beszélte és senki sem hallgatott a másokra. A multság lassanként viharossá vált. A kedélyek elérték a legmagasabb stádiumot. Turbakáj vezetett nótában, ivásban. Kidőlt mindenk s ő még mindig győzte. Még másnap délebben az »Arany csillag« sörházában is egyhu-

hogy a szellemi erő győzelemre jut s fogyatkozásaimat pótolni hittem a kartársak jóindulatában. Ne bémítsa meg az önök működését a hivatalos eljárás hivatalos hangja, mert legyen az bármily rideg, a jóakarát ott van a sorai között, hogy kitöltve azt az űrt, a melyet egyesek egymás közt támadni látnak. Azok a vádak az én további működésemre nem fognak bémítolag hatni s mert azok miatt szégyekezni okom sohasem lehet, azok a vádak csak erőt adnak nekem további működésemre. Az én működésemnek a multban is az elnök volt a lelke s én a jövőben is csak ennek a nemes lélek sugallatának kívánok a viszhangja lenni, mert tudom, hogy annak a szükségem embernek a keblében mindnyájunkért, a magyar tanügyért olyan nemesen érző szív dobog, hogy ha mi ennek a szívnek dobbanásait felfogjuk s diadalra visszük, Nagyvárad tanügyét, a nemes eszme győzelmét visszük diadalra. Hálásan köszönöm szives figyelmüket, jóindulatukat, rokonszenvüknek ezt a nagyon jóleső megnyilvánulását. Legyenek meggyőződve, hogy engem jövő működésemben is az iskola érdeke mellett mindig kartársi szeretet és jóindulat fog vezérelni, s büszkének csak azért nevezhetem magam, mert a nagyvárad elemi iskolai tanítótestület élén állhatok. Ezután a doputáció minden egyes tagja szeretett főnökét lelkesen megéljenezte és szívélyesen bucsuzott el tőle.

Az első áldozat.

— Halálos szerencsétlenség a Weiszlovits-háznál. —

Nagyvárad, nov. 25.

A Bazár építés első véráldozatát megkapta. Valami *Ézsaiás* József nevű napszámost, a ki nem töltötte az időt hiába, hanem egy ormótlan nagy gerendát cipelt egy társával, — agyonütötte egy leomló falpárkány. Ugy kell neki! Mikor omlani kezdett a fal, odakiáltott neki a pallér: — Vigyázz! Hanem persze, ha *Ézsaiás* napszámós beszélni tudna, most azt vetné ellen, hogy egy 4 öles gerenda mellől nem olyan könnyű ám elugrani.

Szegény *Ézsaiás*! Olyan szelid jó fiú volt. Engedelmeskedett és huzta az igát. Még délben beszélgetett egy társával, miközben téglaporos kezével jókedvűen gyürte befelé az ő becsületes keresményét — a fekete kenyeret. Arról beszélgetett *Ézsaiás*, hogy két öreg szülője van otthon az új téglavetőben, a kik már várják, hogy haza jöjjen a heti keresményével — a 3 frt 60 krajczárral

zamban ivott, a mikor már társai kialudva és fölébredve másodsor fogtak hozzá.

S minthogy ezalatt négy ur tüntetőleg kereste a magányt, a városban hamar hire ment, hogy párbaj készül.

Hát bizony a multság után harmadnapra az örmény a lovaglás szabályai szerint, olyan keményen oda vágott kardjával a főhadnagy ur orrára, hogy az csaknem a markában maradt, a mint hozzá kapott.

— Mikor az alispán — a ki legjobban ellenezte, hogy Turbakájt bevegék a rendezőségbe — meghallotta az örmény győzelmét, azt mondta rá hogy:

— Fene-gyerek!

A hangjából azonban nem lehetett kivenni, hogy mi több benne, a gáncs-e? vagy a dicséret?

Hanem a mikor egy hét múlva, a gentry kaszinóban Turbakáj elnyerte a társaság minden pénzét makaón és kártyázás után oda dobta a cigányoknak az egész nyereséget, azután pedig ráadásul ismét leitta az egész kompániát, akkor már legelkeseredettebb ellenségei is lerakták a fegyvert és maga az alispán is elragadtatásban tört ki:

— Hiszen ez egy pompás gyerek!

Csak hogy az örmény nem sokáig mulatgatott együtt a vármegyével, mert attól az időtől kezdve, hogy a szép Margit másodsor lett urnője a csatlókai kastélynak, inkább otthon ült és csöndesen gazdálkodott...

A vállalkozó szellem ugyan hamar napirendre tér a dolog fölött. Hiszen minden építkezés véráldozattal jár s ez már olyan megszokott dolog. Üzletember úgy látszik, hogy csak a törvénytől való félelemből tud emberies gondolkodásu lenni. Es e szerencsétlenségnél valószínűleg meg fog nyugodni ebben a kijelentésében:

— Mindig baj is volt ezzel a Weiszlovits-házzal!

Laykus ember, a ki nem restelli megtekinteni a bontások rendszerét, valóban elcsodálkozik azon, hogy mily rendszertelenül megy ez a bontás. Egy-két felvigyázó uralkodik az egész telep fölött.

Hozzá kezdenek egy kapuboltnzat bontásához. Hull a törmelék, faldarab, gerenda jobbra-balra. És ezalatt a bolthajtás alatt hordatják a gerendákat. Csak csupa véletlenség volt, hogy *Ézsaiás* Józsefet, vagy bárkit, a kik a gerendahordással voltak elfoglalva, nem még reggel, a munka megkezdésénél ért egy kődarab. Csupán a véletlenség műve volt ez.

Valóban sokat kellett tennie *Ézsaiás* Józsefnek napi 50 krajczárért. Örökös halálfelelmek közt ment a másvilágra.

A szerencsétlenségről tudósítónk a következőket írja:

Tegnap 1 óra után a Bazár-szoros bontásánál, kevéssel, hogy az embereket a déli pihenő után munkához állították, nagy ijedtség fogta el a munkásokat.

— Agyonütött valakit a fal! — rebesgették mindenfelé és ott hagyva munkájukat, futottak a vész színhelyére.

A bontásban levő Weiszlovits-ház udvar felőli kapu bejáratánál nagy kőhalmaz között feküdt egy alaktalan véres tömeg. A kőhalmazból a körülállók caakhamar kiemelték a szerencsétlen összezuzott embert, *Ézsaiás* József napszámost. Még volt benne élet, bár sérülései borzalmasak voltak. Feje teteje be volt horpadva, álla s arcza, lábai összetörve. Az eset színhelyén rögtön megjelent dr. *Fisch* Áron orvos, a ki ether injekcióval próbálta életre élesztetni a haldoklót. de az egy negyed órai kinlódás után, — meghalt.

A végzetes szerencsétlenség előtt *Ézsaiás* József és *Málcik* Gyula miskolczi illetőségű napszámós gerendákat hordtak a Weiszlovits-ház udvaráról az utcára. Hol egyik volt elől a gerenda cipelésében, hol másik. A bontásban levő kapuboltnzat alatt, mely alatt a hordás történt, valósággal életveszéllyel járt a közlekedés a folyton hulló kődarabok miatt. A délutáni pihenő után még az első gerenda elhordásával voltak elfoglalva *Málcik* Gyula és *Ézsaiás* József. *Málcik* haladt elől, *Ézsaiás* hátul. Már csaknem a kapuboltnzat alá értek, mikor megszólalt a magasból *Szabó* József ács-pallér szava:

— Vigyázz!

Ebben a pillanatban megindult az emlás. A kapu megkezdett párkánya leomlott éppen *Ézsaiás* napszámósra, kinek már nem volt ideje elugrani onnan. *Málcik* Gyulát a hirtelen lecsapódott gerenda a falhoz csapta, ki azonban az ijedtségen kívül semmi sérülést nem szenvedett.

A rendőrség a legszigorubb vizsgálatot indította meg az iránt, hogy kit terhel e szerencsétlenség miatt a felelősség.

Ézsaiás József, az áldozat ép, erőteljes nőtlen napszámós ember, nagyvárad lakos, 30 év körül. Az új téglagyárban lakott öreg szülei-vel, kiknek egyetlen támaszuk volt. Holttestét beszállították a bonczházba.

UJDON SAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nov. 25. Estély a tanítókörben.

Nov. 26. A nőegylet thea-estélye a bémer-téri cukrászda helyiségben d. u. 5 órakor.

Decz. 6. Esküdtészeki tárgyalás.

Decz. 10. A zenekedvelők hangversenye.

* **Thea-estély.** A nagyvárad társadalmi életnek valóságos fűszere a »Biharmegyei nőegylet« által a téli szezonban rendezett thea-estély. Thea-estély ugyan, de azért a legkevesebb szerepet a thea játszik. Itt gyülekeznek ugyanis össze Nagyvárad szépei és az arany-ifjuság, a miből megérthetjük, hogy miért jut oly másodrendű szerep a theának. A ma rendezendő thea-estély belépő díja csak 50 kr., melyért theát és süteményeket fognak felszolgálni. A tiszta jövedelem jótékony célra fog fordíthatni, az Erzsébet leány-árvaházban létesítendő agg nők menháza javára. A thea-estélynek egy igen érdekes pontja lesz a sorsolás. A mult évben b. e. *Nogáll* püspök részesítette azon meglepetésben a nőegyletet, hogy a thea-estélyen való kisorsolásra felajánlott néhány darab Kempis Tamást, saját kéziratával kisorsolásra. A sorsolást az ezen évi estélyekre is áthozta özv. br. *Gerliczy* Félixné elnök s mintegy 30 ajándéktárgyat fognak kisorsolni. Minden látogató kap egy számot, melylyel a huzásra játszik. A thea-estély kezdete d. u. 5 órakor a Bémer-téri cukrászda helyiségben.

* **Drágább lesz a kisajátítás.** A Bazár-szoros kiszélesítése folytán kisajátítás alá került Mayr- és Weiszlovits-házakra a bírósághoz már beadták a törvénytörvény által kiküldött szakértők jelentésüket, a melynek különösen a Mayrházra vonatkozó része a városra kedvezőtlen, mivel tetemes összeggel magasabbra vették fel a ház értékét. Ezen szakértői becsüre 1900. év január 2-án lesz a tárgyalás, a melyen az észrevételeket teszik meg. A városi tanács utasította *Busch* Dávid főmérnököt, hogy a törvénytörvény által kiküldött szakértők jelentését vizsgálja felül s tegye meg rá észrevételeit.

* **Közigazgatási telefon Biharmegyében.** A szomszédos Békésmegyében már pár év óta elkészítették a közigazgatási telefont, a mely a megye összes községeit összeköti. Biharvármegyében is tervbe vették a közigazgatási telefon létesítését, de természetesen ily óriási területen 495 község behálózása, rengeteg összegbe kerül. A vaskóhi főszolgabíró most felhívta a járás összes községeit, hogy nyilatkozzanak az iránt, ohajtnak-e a telefon összeköttetést.

* **Kiket választunk képviselőknek?** Szolnok-Doboka vármegye közgyűlésében azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a mostani rendszer helyett a képviselőválasztásoknál helyi embereket választassanak képviselőknek, akik a viszonyokkal ösmérősek s választóiknak érdekét szívükön viselik, nem pedig idegeneket, akik később feljűk sem néznek a választóknak. Ezen határozatukat hasonló elhatározás kimondása végett megküldötték Nagyvárad városának is. A tanács foglalkozott a testvér vármegye átiratával s kiadta véleményezés végett a jogügyi szakbizottságnak.

* **A városi főügyész fizetése.** Nagyvárad város tiszti főügyészének a fizetés rendezésénél igen kis összegben állapították meg a fizetését s ezen akként akartak segíteni, hogy a vállalkozókkal kötendő szerződések után a főügyész díjakat szedhessen. A miniszter azonban kimon-

dotta, hogy fix összegben kell a főügyész fizetését megállapítani, míg a szerződések után szedendő összeg a városi pénztárt illeti. A városi tanács, a miniszter leiratához képest a főügyész fizetését évi 4200 koronában, lakbérét pedig 600 koronában óhajtja megállapítani s ilyen irányban tesz előterjesztést a közgyűlésnek.

* **Az árvaház benépesítése.** Nagyvárad város díszes árvaházának egy része üresen áll, mert a városnak nem áll rendelkezésére oly magas összegű alap, hogy ez idő szerint benépesítse a nagy területű épületet. Mivel most az állam is pártfogásába vesz bizonyos számú árvákat, a városi tanács javasolja, hogy feltérjesztést tegyenek az iránt, miszerint ajánlják fel az államnak, hogy a városi árvaházban levő üres helyiségben 40 árvát helyezzenek el s azoknak ápolási díját az állam viselje.

* **Kápláni kinevezés.** Mellau István ujmisés papot Endrődre negyedik káplánnak nevezte ki a bibornok-püspök Ó Eminenciája. Az új káplán csak addig marad Endrődön, míg Grócz Béla, a minap installált kanonok a plébániát utódjának átadhatja.

* **A Szulamith-per vége.** Donáth Ede karmester tudvalevőleg pert indított a budapesti törvényszék előtt a magyar színház ellen a Szulamith miatt, szerzőség kimondása iránt. A perre az szolgáltatót okot, hogy a magyar színház nem ismerte el szerzőül Donáthot, a ki pedig a Szulamith zenéjét részben összeállította, részben pedig szerzette. Most, mielőtt bírói ítélet alá került volna a per, kiegyeztek a peres felek. A magyar színház elismerte Donáth társszerzőségét s megadta neki a jogot, hogy a Szulamith előadásán legközelebb dirigálja a zenekart. Donáth viszont ezek fejében elejtette a pert s lemondott kártérítés iránti igényéről.

* **Ügyvédi kamarából.** A helybeli ügyvédi kamara dr. Váradi Miklós ügyvédet, Székelyhídi székhellyel az ügyvédek névjegyzékébe felvette.

* **Farkas Menyhért a kvótában.** Beavatott férfiak állítása szerint — így írja a Pesti Napló — a kvótakulcsok olvasgatása nem tartozik éppen a mulatságos dolgok közé. Mégis ugy látszik, ez a száraz matéria sincs egészen hiányában a pikantériának. Ilyen pikantéria az is, hogy Farkas Menyhért lottóművész ur is szerepel az osztrák kvótaszámításokban, még pedig elég szép summával. Az eljárás tudniillik az, hogy mikor Ausztriának és Magyarországnak jövedelmeit egy évtizedről külön-külön kimutatják, a főszékből levonja mindegyik fél azokat a pénzeket, melyek neki nem rendes jövedelmei hanem melyek csak kivételesen szerepelnek nála. Szeretve tisztelt osztrák testvéreink már most eléggé smuczigok arra, hogy az erről szóló tabellában kimutatják és levonják a Farkas Menyhért-féle tértiményt. Kitétt pedig ez a tértimény az 1892-évből 229.482 forintot, 1895-ben 15.594 forintot, 1896-ban 1250 forintot, mindössze 247.110 forintot. Ez után az összeg után az osztrákok kvótát fizetni nem akarnak és a magyar bizottság nem is szállt vele e miatt pörbe. Így került bele a Farkas Menyhért különben is történelmi nevezetességű neve az osztrák és a magyar kvótairományokba.

* **Koczkakövezet üvegből.** Legújabbau üvegcserepeket izzítás után meglágyítanak s azután összesajtolják a nyert tömeget. mi által át nem látszó, igen kemény anyagot állítanak elő. Lökésekkel és kopásokkal szemben ez az anyag nagy ellentállást tanusított s jóval magasabbá válik az olvadási foka is, mint a milyen volt korábban. Ebből az anyagból Genfben koczkakövet sajtolnak s vele próbaburkolatokat csináltak. Állítólag az ilyképen előállított burkolat elég csinos képet nyújt, tartós és a lovak nem csuszhatnak el rajta. Franciaországban több gyár már foglalkozik azzal, hogy üvegcserepekből burkolatkövet készít.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést: A Sárreai népbank részvénytársaság igazgatósága megtört szívvel tudatja Nemes Ferencz urnak, a részvénytársaság ügybuzgó igazgatójának f. évi november 23-án reggel 5 órakor tevékeny és áldásos életének 78. évében váratlanul bekövetkezett elhunytát. Berettyó-Ujfalu, 1899. november 23. Az igazgatóság.

* **Feltalált repülőgép.** Tudósítónk távirja a következőket: A hadügyminiszterium technikai osztálya hetek óta egy új fajta repülőgéppel kísérletezik, melynek feltalálója Maninger József soproni polgár, ki most Bécsben időzik s várja a kísérlet eredményét. Szerinte gépjének 4-féle tulajdonsága van s ezek a következők:

1. Bárhol egy helyben lebeghet a levegőben.
2. Előre-hátra mozoghat.
3. Le és felszállhat.
4. Az ellenkező széláramlatokat gyorsasága fokozására használhatja föl.

* **Pályázat építészei ösztöndíjra.** az Ó Felsője által a bécsi cs. és kir. képzőművészeti akademián való kiképzetés céljából egymás után három évre évi 420 forinttal javadalmazott ösztöndíjas helyek közül egy hely megüresedett, melyre most pályázatot hirdetnek. A kérvényeket január elsejéig kell beadni. A részletes feltételeket a hivatalos lap tegnapi száma hozta.

* **Kiutasított tanfelügyelő.** Nagylakon — írja az Egyetértés — csöndes egyetértésben és békességben éltek a felvidékről oda telepített tótok mindaddig, a mig Boor Lajos ág. ev. lelkész lett a lelki pásztoruk. Ez az ember egyike a legvéresebb száju pánszláv agitátoroknak, a ki mindenképen azon buzgálkodik, hogy békés természetű hibeiből a pánszláv eszmékért rajongó magyarfalókat neveljen. A magyarfaló ev. lelkész elvakultságában a napokban a tót iskolából a legdurvább módon kiutasította Kubinyi Mihály csanádmezei királyi tanfelügyelőt, a mikor a tanfelügyelő hivata os látogatást tett a tót iskolában.

Az én iskolámhoz semmi köze sincsen a magyar állam tanfelügyelőjének! mondotta a pánszláv agitátor.

A megsértett tanfelügyelő rögtön jelentést tett a jeles lekipásztor eljárásáról felettes hatóságának. Az alispáni hivatal utasítására a nagylaki főszolgabíró megindította Boor ellen az eljárást és a magyarfaló lelkészt a kormány közegének hivatalos eljárása közben való megsértéséért száz forint bírságra ítélte. Az izgató tót lelkész ügyében különben Csanádmeze közigazgatási bizottsága holnap, szombaton, rendkívüli ülést tart.

* **Tengerbe temetett milliomos.** Genuából jelentik: A Braziliából éppen ide érkezett Regina Margherita hajóra Anntonio Tombe, a Mendozában letelepedett genuai származású borkereskedő és harminczszoros milliomos is felszállt, mert beteg volt s hazájában akart meghalni. Halála esetére három koporsó is vitt magával. Utközben meghalt s daczára, hogy családja 100.000 lirát akart a kapitánynak fizetni, hogy szállítsa a legközelebbi kikötőbe, a kapitány, mert így van rendelve, a tengerbe süllyesztette.

* **Al szempillák.** Nemesak álhaj van már hanem al szempillák is. Egy francia orvosi lap cikkezik róla, hogyan lehet az olyan embereket, akiknek a természet szempillákat nem adott, ezzel fölruházni. Nagyon egyszerű a módja. Csak át kell szurni egy finom tűvel, amelyben egy a paciens hajának megfelelő színű hajszál van befűzve, a szemhély szélét és végigolteni rajta, mikor pedig ez megtörtént, finom ollóval fölragzni a haját, miáltal két sor sűrű szempilla képződik. Ajánlatos a szempillákat gyakran fésülni, mert szép pillák a szemnek kölcsönös báját kölcsönöznének.

* **Az eger mint védelmi eszköz.** A bányamunkásoknak nagy ellensége a bányákban

gyakran fejlődő mérges szénéleggáz s ettől több munkás pusztul el, mint a szintén elég gyakori robbanások következtében. Haldan, az oxfordi egyetem tanára, most azt a fölfedezést tette, hogy a kisebb melegvérű állatok sokkal hamarabb pusztulnak el a szénoxid következtében, mint az emberek. Így például egy eger legfeljebb három percig él oly mennyiségű szénéleggázban a mennyiben az ember jó fél óráig is élhet. Ezért tehát azt ajánlja Haldan, hogy a bányászok a biztonsági lámpa mellett egy egeret is vigyenek le magukkal a bányába, mert az biztos védelmi eszköz.]

* **A hétről.** Az osztrák kvóta bizottság a héten megint lejött Budapestre. Ezek az urak sem költséget, sem fáradságot nem kimélnék, csakhogy a magyar kvótát emelhessék.

Most hogy a kvótát emelik a magyart már nem bánthatja a gondolat, hogy ágyban párnák közt hal majd meg. Nem bizony, most az utolsó vánkost is kihúzzák a fejünk alól.

Az osztrák kvóta bizottság a tárgyalásokat befejezni Budapestre jött. Amint hogy ki is derült, hogy ők igazán az egész tárgyalás alatt Magyarországra utaztak.

A két kvóta bizottság sokat vacsorált. Ezeknek a vacsoráknak mi iszunk meg a levét.

Ausztria nem engedi bevinnl a magyar piacra a sertéseket. Nagyon helyes az okoskodásuk: Van már Ausztriában elég disznó!

Alig van nap fizetési képtelenség nélkül. És a kvóta bizottság mégis azt találja, hogy képesek vagyunk a nagyobb kvóta fizetésre.

Kakas Márton.

* **A szmekovai tanító boldogsága.** Szmekován, a Vihorlát-Gutin havas egyik falucskájában évek óta szolgálta a tanügyet Török Endre gör. kath. felekezeti tanító évi 80, mond nyolczvan frtért. Nem csoda, ha ezelőtt négy évvel, mikor a törvényhozás megszavazta azt a törvényt, hogy amely tanítónak nincsen 300 forintra menő jövedelme, annak az állam egészíti ki a fizetését, Török Endre elsőül fordult a közoktatásügyi miniszterhez, hogy mentse meg a permanens éhezéstől. Négy év eltelt azóta s folyamodása csak nem érkezett vissza. Végre a napokban egyszerre 820 forint érkezett hozzá pecsétetes levélben. Öröm, szédületes öröm fogta el. Soha, sem ő, de az egész havasi falu egyetlen embere sem látott ennyi kincset; hiszen a cserekereskedés járja még ott ma is. Hogy miért egyszerre négy évre visszamenőleg kapta meg Török az államtól törvény szerint jogos várandóságát, ez onnét van, mert Török kérése négy év előtt elsikkadt egy ungvári tanfelügyelőségi alkalmazott hanyag kezén s a miniszter nem akarta, hogy a héketürően nélkülöző derék tanító vallja kárát ennek a hanyagságnak.

* **Tengeren szerkesztett hirlap.** Marconi, a sodrony nélküli táviratozás feltalálója, kísérletet tett egy menetben levő hajó és a szárazföld közötti táviratváltással s kísérlete kitértően sikerült. A hajó az American Line tulajdona a Szent Pál csomagszállító gőzös volt, a melylyel Marconi is utazott; a szárazföldi állomás pedig Needles-nél volt berendezve. Az első táviratváltás 66 tengeri mérföld távolságról történt. A hajóról kisütött villamos áramra majdnem rögtön érkezett a kérdés: »A Szent Pál az?« — Igen, A hajón mindenki jól érzi magát. — Hurráh! Érkezzenek szerencsésen! A táviratváltást ezután egészen a hajó kikötéséig folytatták. A hajó 20 fonalnyi gyorsasággal haladt. Az utasok rendkívül meg voltak lepve a csodás eredmény láttára és két a hajón levő nyomdász rögtön egy lapot alapított The Transatlantic Times czímen s azt a hajón rögtön ki is nyomtatták. Az első és egyetlen számait a lapnak 1 dollárért adták el a hajószemélyzet segélyező pénztára javára. A különös ujság tartalma az elküldött és a vett sürgönyök szövegéből állott.

* **A balett jutalomjátéka.** Henry cirkusában tegnap este nagy közönség élvezte a szebbnél-szebb produkciókat. Különösen a balett-kar mutatványai arattak tetszést. Ma, vasárnap ugy delután, mint este ismét nagy dísz előadás lesz, a melyben az összes erők fellépnek.

Heti krónika.

Egy nap megünneplésével kezdődött az elmúlt hét. Nincs két éve sem, hogy e napon az öröm és boldogság sugárzott minden arcon és az egész nemzet közös imája szállt az egyik Urához, hogy tartsa meg őt szeretett magyarjainak.

Most pedig gyászba borult hívők zokogják: Adj Uram örök nyugalommat neki!

Nem mulhatott és nem mulhatik el soha Erzsébet napja fejünk fölül anélkül, hogy ne gondolkodnánk tragikus halála felett, a mi királyasszonyunknak. A törzsúrás, melylyel az emberi formájából következött őrjöngő sujtotta a mi nagyasszonyunkat, gondolkodásra késztet. De hármint gondoljunk is, a társadalom elfajulása az, ahol a kérdés megoldását keressük. És ez az a momentum, mely mindent magára a társadalomra hárít. Lett volna csak annak az őrjöngőnek halvány fogalma arról, hogy mi a vallás, szeretet, jószívűség, nemeslelkűség, vajjon elkövette volna a rémes tettet? A ki pedig ezeket a fogalmakat kiirtotta műveletlen lelkéből, maga a társadalom, mely kezd az örök szeretet és jószívűség forrásától, az Istentől elfordulni.

De hát a mi megtörtént, azon nem segíthetünk. Enyhitethetjük fájdalmunkat aival, ha követjük a megboldogult királynő legszebb erényét, a jószívűséget. Hadd vegyüljön a felnőttek fájdalom könyei közé az apró árvák öröm mosolya.

Ezt a nemes célt tűzte ki maga elé a helybeli nőegylet és annak érdemduz elnöke, br. Gerliczy Félixné, mikor megalapították az »Erzsébet ágyalapot.« És négy helylyel megint több van az irgalmasság házában, a hol felnevelhetik a »királyné árváit.«

A hét különben szintén gyászos évfordulója lesz egy aradi iparos családnak. A család fejének szintén tör járta a szívet által, mert védelmére kelt szeretett édes hazája és szép nyelvének érdekében.

Életével lakolt, mert nem hagyta szó nélkül, hogy egy Csaszlauból bevándorolt önző, kapzsi de félvad ember, ki a folytonos érintkezés dacára is érzéketlen maradt szép szokásaink és nyelvünk iránt, — tehát egy ilyen barbár ellen szállott sikra, mikor az elkezdte sértegetni nemzeti önérzetünket.

A közvélemény persze felháborodik. A szegény asztalost eltemetik, a fésűst pedig elfogják ítélni. Akkor aztán napirendre térünk a dolog felett.

Szintugy felháborodtunk azon zsarolási eseten, mely városunkban történt. Egy »fekete Kohn« név alatt ismeretes gazda lehuzza cselédjének bérét; illetőleg dehog, keservesen összekuporgatott 50 frtját követelte, a miért állítólag elloptott tőle egy csupor libazsirt. Főlöszleges commentárt fűzni az esethez; de mégis! Gazdagabb lett volna-e Kohn ur aival az 50 frttal, mikor elakarta zsarolni a szegény cselédlány összes vagyonát? Csak forduljon elő mennél több ilyen eset. Éppen alkalmas

példa arra, hogy a társadalmi egyensúly helyre álljon.

Hát ez mind keserűség, sötét színezet és nagyon obskurus világot vet az elmúlt hétre és nem vegyült volna ezek közé a derű egy csepp sugara sem?

Dehogy nem!

Itt van a Henry circus. Bámulatos, ügyes és merész mutatványok váltják fel egymást. De hát mi ez, a mi közönségünk idegeire nézve? Semmi. Ide valami érdekfeszítőbb kell. Erre gondolt Henry is, mikor cinematograph képeken bemutatta Gross-Wardein közönsége előtt az ördögziget volt lakójának, Dreyfuss kapitányának, életéből vett egyes jeleneteit.

És a hatást el is érte. Zsufolt ház leste szivszorongva a kép változásait.

Már kérdés megint, hogy lesz-e annyi közönsége a thea estélyeknek, melyeknek sorozata ma nyílik meg. Hisz nincs semmi vonzó rekláma, csak az, hogy: jótékonyaság. De ez meg már oly elcsépelet dolog.

Az estélyek tartásáról még csak hír is alig szivárog, nemhogy tényleges adatot tudnánk. Bizony idáig lemorzsolhattak volna már egy párat. De hát minek? Hisz oly kedvező alkalom, mint városunkban, nincs sehol. Mindennapra esik majdnem egy-egy jour, a melyek mindegyikén más és más emberek kerülnek össze. De hát az a fő, hogy feltámasszuk a civilizált kasztrendszert. De meg hogy is férne annyi egész más gondolkodásu ember össze egy teremben.

A jogászok különben szervezkednek, hogy megint tartsanak egy táncestetélyt az . . . Adventben. Nyilván a tavalyi, szintén Adventben tartott táncestetély lebeg szemük előtt, a melynek sikerét jobb fel sem említeni.

És ennyi társadalmi keserűség közt, némileg megnyugtat a tudat, hogy bármennyi borús hangulat is lep meg bennünket, sosem tévesztjük el szem elől a gavallérságot. Most is felhagytuk emeltetni a kvótánkat, csakhogy ne lármázzon annyit az osztrák szomszéd. Igaz, hogy a sógor még evvel sincs megelégedve, de vigasztal bennünket az, hogy majd csak beletörődik és végre is belátja, hogy nem smuczig a magyar.

Mert ez a fő!

Érjen bár mennyi keserűség, fájdalom és elégedetlenség, hogy szinte öszzeroskadunk alattuk, csak azt látsák, hogy gavallérok vagyunk és nem szoktunk garasoskodni.

(He.)

A sipka-szorosnál . . .

Felteszem minden Közép-Európában lakozó és kabátot nyílvó egyedről, hogy ismeri ezt a mondást, azt a bizonyost, amely legékesebben referált az orosz-török hadjáratról.

Ezt a dubiózus mondást az orosz félhivatalosok bocsátották akkoron világgá. A jámbor — de fagyut nem étkező — Európa pedig el is hitte. Csupán akkor lön világosság a dolgok mibenléte iránt, mikor Verescagin világhírű hármas képe napvilágot látott. Akkor tudta meg a jó, — de kancsuka híján szűkölködő Európa, hogy mit tesz az: A Sipka-szorosnál minden csendes.

Lám, változtak az idők. Napok mentek és jöttek; kormányok hasonlatosan. Estenek iszonyu szenzációk. Csupán a világ nem változott és az a bizonyos czopf, melyet még ma is csak úgy kul-

tívalnak az intező körök, mint néhai való jó Potemkin szezonjában.

Mert ime, a balkáni kavarodásokra rádupláz Anglia és rendez mostanában még takarosabb kavarodásokat Dél-Afrikában, ahol holmi jámbor szántóvető emberek kezéből szeretné kicsavarítani a mindennapi kenyert, no meg azt a földet, amelyen sok arany és gyémánt van. Ezen — mindenesetre magasabb hatalmi érdekekből kifolyólag — operáció azonban jelentékenyen csütörtököt mondott, még pedig mindjárt az első lépésnél, azon sajátos tényen, hogy a búrok semmiképpen nem engedték kezeikből kiütni a mindennapi falatot, sőt — horribile dictu — tökéletesen elfeledkezvén Anglia respektálandó nagyhatalmi állásáról, alaposan odakoppintottak a világ legelső, legműveltebb és egyúttal legtolakodóbb nációjának — már mint az angolnáknak — az orrára.

Ezt úgy hívják a Cavalleria Rusticanában: Intermezzo; a magas politikában pedig: eszmadiafogás.

Tömeges hírek érkeztenek tehát arról, hogy Angliát bizony alaposan elpufálták itt is, ott is a jámbor, de becsületes és keménykezű búrok. Se szeri, se száma azon — nagyon is hiteles — jelentéseknek, melyek szerint a vitéz angol csapatoknak pogány módon melegük vagon Dél-Afrikában. Főként azért, mert közel vagynak a Saharához, másrészt pedig Maxim ágyugolyóbisokkal fűszerezik ebédjeiket is, no meg vacsoráikat is.

Már most a jámbor és említett Európa kinos feszültséggel nézett Angliára; a levegőben lebegett azon kérdés: Hol vagy Ádám, mint nagyhatalom?

És — uti figura docet — Anglia felel is:

»Durban, nov. 24. White tábornoknak egy e hó 22-én kelt ladysmithi hivatalos jelentése azt mondja, hogy a helyzet változatlan és a csapatok egészségesek és vidámak.«

Igen, ez a hivatalosan kibocsátott harezteri jelentés, amelyből — ime — ország-világ láthatja és megértheti, hogy az angolnáknak csupa lakodalom az életük büréknél, továbbá fütty és ének-szóra történik minden, noha ki-ki duzzad az egész, ségtől, — főként a ruglabdázó foglyok és bizonyos, hogy a hágai konferenciázók legmerészebb álmát csupán Dél-Afrikában találhatjuk fel megvalósítva, ahol minden csendes Ladismith körül.

Buksy.

A kétnejű Szekeres.

Érdekes s elég ritka bűnyüget tárgyalt tegnap a helybeli törvényszék büntető tanácsa.

Egy paptarnási-i ember volt a vádlott, Szekeres József, akit hites felesége jelentett fel azért, mert anélkül, hogy tőle törvényesen elvált volna, megházasodott másodszer is.

Még 1880-ban történt, hogy Szekeres József, a falu egyik szegény legénye, feleségül vette a község egyik leggazdagabb leányát, Pál Julist.

A házasságnak hosszú előzménye volt. Faluhelyen rendszeren igen nehezen adják oda a gazdag leányt szegény legénynek. Ugy volt az ezen esetben is. A legénynek sehog sem akarták oda adni a módos leányt, de végre mégis győztek a szerelmes fiatalok s megtörtént az esküvő.

Hanem a fiatal férj boldogsága nagyon rövid volt.

A módos szülők s még inkább a rokonság kezdettől fogva mindent elkövetett a fiatal férj bosszantására, aki végre is kénytelen volt megszökni.

A legény eltávozott a községből is s elment Nagyszalontára. Ott élt aztán évekig s lassankint elfelejtette Marcsáját. Megösmékedt egy más leánnyal, aki nem volt ugyan gazdag, de nem kellett félni a rokonság bosszantásától, s a leányt nemsokára oltárhoz is vezette. Ez a leány Medve Julis volt, kit két évvel az első házassága után 1890-ben vezetett oltárhoz.

A második házassága sokkal szerencsésebb e volt Szekeresnek, mint az első, hanem ez s m tartott sokáig, ebbe is beleavatkozott az első feleség rokonsága, kik megtudták ezt, s feljelentették az ügyészségen és így a vádlottak padjára került.

Első felesége volt a panaszos, a vádlója.

A törvényszék előtt azzal védekezett a vádlott, hogy ő mint földmives ember nem tudott

asszony nélkül megélni, első feleségével pedig nem tudott együtt élni s ezért követte el a bűnt.

Hivatkozott a vádlott tanukra is, kik igazolták állításainak igazságát.

A törvényszék így bünsnek mondta ki vádlottat, azonban figyelembe vette a sok enyhítő körülményt s így csak három havi börtönre ítélte.

A transzváli háború.

Még mindig bizonytalan hírek érkeznek a dél-afrikai harcterről. Sem azt nem tudjuk a táviratokból kiolvasni, hogy ki van előnyben a búrok-e vagy az angolok, sem azt, hogy tulajdonképpen mi történt Ladysmith körül. A logikus következtetés arra vezet, hogy semmi esetre sem lehetnek előnyben az angolok, mert akkor egészen másképpen hangzának a harcterről érkező diadalhírek. A mai táviratok egyike arról ad hírt, hogy az Egyesült-Államok védelembe akarják venni az angol foglyokat. Ez a hír mindenestre fontos jelentőségű.

Mai távirataink a következők:

London, nov. 25. A Daily-Newsnek jelentik Queenstownból 23-iki kelettel, hogy az angol csapatok előre nyomultak. Hír szerint a búrok Marcscherannból Sterkstrom felé tartanak, ahova minden órában érkehetnek. Azt hiszik, hogy az ottani búrok hívek maradnak az angolokhoz.

Durban, nov. 25. White tábornoknak egy e hó 22-én kelt ladysmithi hivatalos jelentése azt mondja, hogy a helyzet változatlan és a csapatok egészségesek és vidámak.

Washington, nov. 25. A kormány táviratilag utasította Macrum pretóriai amerikai konzult, jelentse ki Krüger elnök előtt, hogy az amerikai kormány nézete szerint minden civilizált nemzet helyesli a semleges hatalmaságok képviselőinek tevékenységét állampolgáraik és a hadviselő államoknak hadifogságba került állampolgárai érdekében, továbbá Macrumnak ragaszkodnia kell azoknak a szent kötelességeinek a teljesítéséhez, amelyeket a humanitás reá ró. Ebből a nyilatkozatból kitűnik, hogy az angol alattvalókat, a dél-afrikai köztársaságban és Oranje szabadállamban megvédi

Berlin, nov. 25. Szerdán, vagyis ugyanazon a napon, amikor a belmonti csata volt Mool River mellett, az Estcourtot ostromló búrok az angolokkal is csatáztak és megverték őket. Az angolok futva szöktek menedékükbe, Estcourtbá.

Berlin, nov. 25. Ladysmithben a lovak közt takonykór ütött ki.

A magyarok a búr háborúban.

Budapest, nov. 25. (Saját tud. táv.) *Luzsénszky* Félix br. volt képviselőházi hivatalnok, többekkel együtt Transzválbá megy a búrokhoz harcolni.

EGYESÜLETEK.

A magántisztviselők országos szövetségének közelebb Nagyváradon is megalakul a fiókja. Közbejött akadályok miatt a szövetséget vezéremberei azonban csak később jöhetnek le hozzánk s így az alakuló közgyűlés máról elmarad. Erre nézve az előkészítő-bizottság a következő sorokat teszi közzé: Van szerencsénk az érdekelteket ezután értesíteni, hogy a magántisztviselők országos szövetsége nagyváradi

fiókjának ma vasárnap délután 3 órára a Keresk. Csarnok nagytermébe összehívott alakuló közgyűlése, fontos okok miatt nem fog ma megtartani, hanem későbbi időre halasztatott. Az előkészítő-bizottság.

IRODALOM.

Busuló Gentry. *Gottier* Lajos újabb kötetet hozott a könyvpiacon, melyben még nem teljesen kiforrott, de igen erős és kedves írói tehetségének adja újabb jelét. Összes alakjai a ma is élő, vergődő magyar birtokosságból vannak véve s minden során meglátszik, hogy milyen szeretettel bánik hőseivel. Megcsömörölve a dekadens, naturalista és peverz irodalom szennyétől, igazi üdülést és élvezetet ad ez a könyv, mely a karácsonyi könyvpiacon egyik kedves újdonsága és szívesen ajánljuk olvasóinknak. Bárki kezébe oda adhatjuk nyugodtan s élvezettel fogja olvasni mindenki. Mai tárcánkban mutatványt közlünk a kötetből. A mű 18 elbeszélést tartalmaz s igen díszes kiállításban tiszta nyomással finom papíron van kiállítva. Ára 1:50. Megrendelhető Singer és Wolfner könyvkereskedésében Budapesten.

Kis barátainak. Versek, történetek. Irta *Prónai Antal.* A Szent-István-Társulat kiadása. Budapest, 1899. Újabb, — a mi első sorban a Szent-István-Társulat érdeme, — számos tiszta vallás erkölcsi irányu, korrekt katolikus szellemű s e mellett az ifju kedélyekhez, romantlan ifju szívekhez sikerrel alkalmazkodó termékekkel gyarapszik gyermek-irodalmunk. A gyermekvilág karácsonyi vigasságát előkészítő Szent-István-Társulat legújabb kiadványára Prónai Antal kedvelt ifjusági író „Kis barátainak” című könyvecskéjére teljesen ráillik, a mit a fentebbiekben mondtunk. — A Stephaneum-nyomda által igen szépen kiállított könyvnek előnyei a *Zsitvay* Jánostól származó számos csinos kép is. A könyv ára gazdag aranyozásu egész vászonkötésben 80 kr. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében: Budapest, VIII., Szentkirályi utca 28. szám.

Igazságszolgáltatás.

Az erzsébetfalvi rablógyilkosság.

Az 1897. év szeptember 22-én borzalmas rablógyilkosság történt a főváros tőszomszédságában, Erzsébetfalván. Lelketlen gyilkosok egy öreg házaspárt: Adelman József és feleségét szekerczével agyonverték s miután a házat kirabolták, petróleummal leöntötték az ágy-neműt és felgyújtották. A tüzre szaladt össze a népség. A lángokat mihamar elfojtották s ott találták az Adelman házaspárt vérben. A vizsgálat eleinte téves utakon indult. A felmerült gyanúkok alapján letartóztatták Dénes Lászlót, a m gyilkolt pár házmesterét. Sallay Istvánt és Krizsa Jánost és hosszasan, de eredménytelenül folytatták ellenük a bünvizsgálatot. A vizsgálatot ezután más irányba terelték és — eredménnyel. Varga György beismerte, hogy ő és társai gyilkolták meg és rabolták ki Adelmánékat, a kiktől tudták, hogy sok pénzüik van. Bevallotta Vargáné, hogy az öreg Adelmánt Dobos ütötte le, az öreg asszonnyal pedig Vella Menyhért végzett. Azután kirabolták a házat és az ágy-neműt felgyújtották. Dobos és Vella mindent tagadtak, csak annyit ismertek el, hogy látták a gyilkosságot de részesei nem voltak. Nemsokára ezután újabb mozzanatot történt a bűnpörben: Vella Menyhért meghalt a fogházban s így a vádlottak csak ketten maradtak.

A múlt év november havában tárgyalták ezt a bűntényt a pestvidéki törvényszéken, a mely Varga Györgynét a gyilkosság és rablás büntetésében, mint tettestársat mondta ki bünsnek és ezért tizenötévi fegyházra ítélte.

Dobos Ferenczet a törvényszék a gyilkosság és rablás büntette alól felmentette, de bünsnek mondta ki a lopásban és hatóság elleni erőszak büntetésében harmadfélévi fegyházra ítélte.

A kir. ítélőtábla, a hová az ügy az elítéltek felebbezése folytán került, az ítéletet feloldotta és új tárgyalást rendelt el azon indokolással, hogy a törvényszék csakis a rablógyilkosságra, a gyujtogatásra pedig nem terjesztette ki vizsgálatát.

Az új végtárgyalást november 2-ikára tűzte ki a törvényszék, de *Novotny* bíró közbejött betegsége folytán, csak ma tartották meg.

Elnök: A gyilkosságra vonatkozólag már ugy is tisztában vagyunk, most inkább a tüz-okozás iránt akarom kihallgatni. Az égő papirost maga dobta az ágy alá helyezett petróleumos serpenyőbe?

Vargáné: Én nem dobtam kérem.

Elnök: De hiszen a vizsgálat során beismerte.

Vádlott: Vellát akartam kimélni.

Elnök: Látja, Vella nem kimélte magát. Inkább ő mondta, hogy meg kell ölni azokat az Adelmánékat és ki kell rabolni őket.

Vádlott: Bárcsak ki tudnám nyitni a lelkeket, hogy bele lássanak! — Tagadja, hogy az égő papirost ő dobta volna a szobába.

Kiss Árpádné, a ki az első tárgyalásra nem vot beidézve, egy udvarban lakott Adelmánékkal. Az ő lakása mellett volt az öreg hálószobája, a hol meggyilkolták őket. Azt mondja, hogy ő a tüzlármára ébredt fel és segített vizet hordani, de a szobába nem nézett be.

Zólyomi szintén új tanu. Midőn a helyszínére ment, a tüz már pusztított és az ágy-nemű a földön szétszórtan égett. Petróleumos serpenyőt nem látott.

Kardosné az első tárgyaláson is jelen volt. Elnök felolvassa vallomását, melyhez tanu azt teszi hozzá, hogy a tüzben leginkább az ágyak fejtől levő részei és a fölöttük függő képek égtek össze.

A tüz pusztítására vonatkozólag Dietz Ferenczet kérdezte meg elnök, a ki részletesen előadja, hogy a szobában ágy, ágy-nemű, képek minden össze volt égve, még a halottak teste alatt levő matracz is.

Az ágy alatt megtalálta a petróleumos serpenyőt, a petróleumba áztatott ruhákat, ezeket gyujtották meg vádlottak és ettől fogott lángot az ágy. A véres balta a ruhák alatt volt elrejtve.

Ügyész, ki enyhítés végett fölebbez.

Sirva jött be a törvényterembe Bisovszky Mária, egy fiatal cselédleány, a ki gyermekgyilkosság miatt került ma ítélőszék elé. Törédelmesenmondotta el a bűnét. Tavaly jött Budapestre, odahaza maradt a szive s a becsülete. Nem mert senkinek se szólni, hogy anya lesz nemsokára és szolgálata helyén egy szeptemberi éjszakán megszülte gyermekét, a nélkül, hogy valaki tudta volna. Nem tudja hogy történt? — ugy beszélte ma a tárgyaláson, — megfogta a csecsemőt s vége volt. De csak reggel vette észre, hogy a gyermek meghalt. Fogta a kis holttestet s betette a fürdőszoba kályhájába. A házi orvos találta meg ottan.

Geszti ügyész ezek alapján gyermekölés czimén emelt vádat Bisovszky Mária ellen, míg védője dr. Vákonyi Oszkár nem látva beigazolt-nak a gyermekölést, fölmentést kért. A törvényszék ítélőtanácsa visszavonult és Cseke bíró elnök hirdette ki az ítéletet, mely a leányt két évi börtönnel sújtja. A jogászközönség körében a meglepetés moraja támadt a szokatlanul kemény ítéletre. Az elítélt lány sirva fakadt, úgy mondta rá, hogy megnyugszik az ítéletben, míg védője fölbevezet.

— Az ügyész ur is megnyugszik? — kérdezte az elnök.

— Én főlebbezek — szólt Geszti ügyész — még pedig a vádlott javára.

Hogyan tetszett mondani? — kérdezte újra az elnök.

— Főlebbezek a vádlott büntetésének enyhítése végett — ismételte az ügyész.

Ez a kijelentés nagy meglepetést keltett, mert ugyancsak ritka eset, hogy az ügyész enyhítésért főlebbezzon.

TANUGY.

Az iparosok szakoktatása.

A segédek továbbképző tanfolyamának fapari csoportján a 3-ik előadás f. hó 26-án, vasárnap fog megtartatni.

D. e. 8—11-ig lesz a szakrajzolás, melyen a fülkébe nyíló két szárnyu ajtók ismertetése, tervezése és rajzolása kerül sorra.

11—12-ig lesz az alakítási előadás, melynek tárgyait az összes párkányelemek ismeretelése fogja képezni.

Az előadásról sokszorosított jegyzetek fognak a hallgatók között kiosztatni.

A tanfolyamokra, a mesterek és segédek oly nagy számmal jelentkeztek, hogy újabb beírások már csak kivételesen eszközölhetők.

Továbbképző szakrajztanfolyamok iparosok részére. A *katholikus legényegylet*, városunk ezen életképes egyesülete szép példáját adta annak, hogy miként kell emelni tagjainak értelmi színvonalát. Ugyanis az egyletnek mintegy 30 tagja beiratkozott az ipariskolával kapcsolatos segédek továbbképző tanfolyamára.

Örvendetes jelenség ez, mert nemcsak ifjak és segédek, hanem önálló mesterek is vannak a jelentkezők között.

Tudomásunk szerint az iparos ifjak önképző egyletéből is többen iratkoztak be a tanfolyamra s ez által biztosítva van a tanfolyamok minden csoportjának beállítására, mi városunk iparának eléggé nem méltányolható szolgálatot tesz.

MULATSAG.

Szabó segédek tánczestélye. Ma este nyolcz órakor tartják meg a szabó segédek második tánczestélyüket a Fekete Sas nagytermében. A tánczestély igen sikerültnek ígérkezik.

SZINHAZ.

A Nemzeti Színház új igazgatója.

A Nemzeti Színház, miért értesülünk, új igazgatót kapott. Gróf *Festetics* Andornak, a jelenlegi igazgatónak, a belügyminiszteriumban adnak helyet, az igazgatói állást pedig *Ditrói* Mórral, a Vigszínház eddigi igazgatójával töltötték be.

Mialatt gróf *Keglevich* intendáns Ditróival tárgyalt az új igazgatói állás betöltése iránt, kiderült hogy tetemes anyagi áldozatot kellene hoznia a Nemzeti Színháznak ez új akvizíció megszerzésére. Ditróinak még néhány esztendei szerződése van, a melyért vinkulumot kellene fizetnie. Azonkívül ezekre menő előleget is vett föl, a melyet a Vigszínháznak visszatérít a Nemzeti Színház. Mindezt lassankint fogja levonni fizetéséből a Nemzeti Színház.

Ditrói Mór megmutatta a Vigszínházban, hogy mire képes.

Kitünőbb előadásokat sehol nem láthattam mint ott. Nemcsak a darabnak kiállítására, be rendezése, hanem az előadások rendezése, ensembléje mintaszerű volt annyira, hogy a legnagyobb külföldi színházak is irigyelték volna. Ez legnagyobb részben Ditrói érdeme. Reménylik az ily igazgatótól, hogy rövid időn helyre fogja állítani a Nemzeti Színház régi niveauját.

IPARÜGY.

Előljárósági ülés.

Az ipartestület előljáróságának f. hó 23-án tartott ülésén megjelentek: az iparhatóság részéről *Gerő* Ármin tb. főkapitány, mint iparhatósági biztos. Az ipartestület részéről *Bertsey* György elnök, *Andriska* Károly alelnök, *Balogh* Mihály, *Bodnár* János, *Czigelt* József, *Czeglédy* Jeremiás, ifj. *Cser* János, *Milibák* József, *Óváry* Lajos, *Rozsly* Géza, *Voszka* Ferencz, *Széles* Lajos, *Tarsoly* Ferencz, *Stern* Lipót, *Péchy* Antal és *Mészáros* József előljárók, *Mihálovits* János számvevő, *Jankovits* János főjegyző.

Az október havi ülés jegyzőkönyvének és az elnöki jelentésnek felolvasása és jóváhagyása után az október havi átvizsgált pénztári számadások vétettek tudomásul, a bevétel volt 527 forint 55 kr., a szeptember havi 683 forint 71 kr. maradvánnyal együtt 1211 forint 26 kr. A kiadás 463 forint 87 kr. maradvány november hóra 747 forint 39 kr.

Az ipartestületi hitelszövetkezetnek az 1898. évi t.-cz. értelmében történt megalakulása és az országos központi hitelszövetkezetbe való belépése tudomásul vétettek. A központi kiküldött dr. *Horváth* János urnak a megalakulási közgyűlés vezetése és az alakulás körül teljesített szives fáradozásaiért elismerést és köszönetet szavazott meg az előljárósági ülés.

Elnök bejelentette, hogy méltóságos *Vinkler* József cz. püspök és nagyprépost urnak, mint az ipartestületi menház legnagyobb pártolója és felsegítőjének, a már három ízben tett nagyobb összegű adományai s most ismét küldött 500 forint ajándékáért, nyolcz tagu küldöttséggel személyesen mondott hálás köszönetet úgy az ipartestület, mint az adományokat élvező munkaképtelen elaggott iparosok nevében is.

A megalakult hitelszövetkezet berendezési és felszerelési eddigi kiadásai, egy tűzmentes vasszekrény, úgy egy könyvelőnek első évbenei fizetése a közgyűlési jóváhagyás fenntartásával folyósítottatott s a könyvelői állásra pályázat lesz hirdetve.

A Kolozsváron tartott V-ik országos ipartestületi nagygyűlés határozatairól kiadott jegyzőkönyv, a kassai kereskedelmi és iparkamarának a tisztességtelen versenyt betiltása, — és a hadfelszerelési szállításokra vonatkozó, — és a katonai szolgálatban álló iparosok ipari foglalkoztatása ellen a kormányhoz felterjesztendő kérvények tudomásul vétettek.

A jövő évi közgyűlés napjára 1900. évi január hó 21-ik, esetleg 28-ik napja tüzezt ki.

A szokásos tánczestély a jövő farsangon elmarad.

Tizenkét rendű számlára 85 frt 24 kr utaltatott ki.

TA VIR A T O K.

A király.

Bécs, nov. 25. Ő Felsége ma délután fél óráig tartó látogatást tett Trani grófnőnél. (M. T. I.)

Megőrült sikkasztó.

Budapest, nov. 25. (Saját. tud. táv.) *Vesztróczy* István fővárosi volt kerületi előljáró, kinek sikkasztási ügye annak idejében nagy port vert föl, — börtönében megőrült. A megfigyelő osztályba szállították.

Miniszterválság Chilében.

Santiago de Chile, nov. 25. A miniszterelnök, a pénzügyminiszter és a kabinet más tagjai beadták lemondásukat. *Erazuriz* elnök Balmacedával és *Godoival* tárgyalt és megkérte őket a kabinet újjáalakítására. (M. T. I.)

Az aradi sikkasztás epilógusa.

Arad, nov. 25. (Saját. tud. táv.) *A nagyváradi ítélőtáblának* ítéletére az aradi adóhivatali sikkasztás ügyében, délből *Király* Géza jószágigazgatósági számvizsgáló szabadlábra helyeztetett. *Király* meghatva mondott köszönetet *Fábián* Lajos tanácselnöknek s az izgalomtól betegesen sietett családjához, melyet már több mint négy éve nem látott.

Közönség köre.

Panasz a b.-ujfalui előljáróság ellen.

(Szunyogh Péter, Biharvármegye alispánja figyelmébe.)

Gyönyörű állapotok vannak Berettyó-Ujfalu nagyközségben, — a községházánál.

Alólirott még az 1892. évi június hó 5-én a berettyó-ujfalui községházának egyik hivatali helyiségében, az adószedői szobában kifizettem községi bíráskodási ügyből kifolyólag 10 frt, azaz tíz oszt. ért. forintot nyugta mellett, hogy az volt felemnek kifizetessék.

Ma már 1899. évi november hó 24-ike van, de mindeztideig, vagyis hét év és öt hó elteltéig sem kapta volt felem kezéhez a részére általam a fent írott helyen lefizetett összeget, dacára annak, hogy évekkal ezelőtt már megstürgettem azon összegnek volt felem kezéhez való kifizetését.

Hová lett a pénz? mert volt felem törvénynyel fenyeget az összeg miatt.

Továbbá az 1899. évi május hó 2-án a berettyó-ujfalui kir. adóhivatalban kifizettem nyugta mellett 4 frt 70 kr., mint K. j. 278/95 szám alatt reám kivetett illetéket.

De azért 1899 aug. 23-án ugyanazon összegre nézve a községi vegréhajtó, nálam, a lakásomon három hó eltelte után megjelent a biztosítási végrehajtást foganatosítani — de meg 1899. szept. hó 15-én ugyanazon összegre nézve is hivatalos fizetési meghagyást kaptam, hogy a fenti összeget is a község pénztárába haladéktalanul fizessem be, mert ellenesetben a lefoglalt ingóságaim az 1899. évi szeptember hó 25-ik napjára kitűzött első, esetleg 1899. évi október hó 2-ik napjára kitűzött második árverésen eladatni fognak.

Továbbá 1899. évi november hó 20-ik napjáról keltezve ismét egy másik hivatalos meghagyást kaptam, melyben bent foglaltatik, ha a reám kiszabott négy forint 70 kr. illeték hátránytartozásomat járulékaival együtt a berettyó-ujfalui község pénztárába be nem fizetem, úgy az 1899. évi augusztus 23-án lakásomon lefoglalt ingóságok az 1899. évi november hó 27-ik napjára kitűzött első, esetleg 1899.

évi november hó 30-ik napjára kitűzött második árverésen eladatni fognak.

Kérek haladéktalan intézkedést és az ügy megvizsgálását.

Kelt Berettyó-Ujfaluban, 1899. november hó 24-én.

Wetterah Antal,
építész.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irta: Fernand-Hue.

9

Francziából fordította — Ö.

— Ahá, látom már . . . izé . . . azaz nagyon aprók a betűk!

— De hiszen olyan nagyok, mint az ujjam!

— Hiszen látom is a betűket, van itt egy . . . kettő . . . három . . . talán száz is, de . . . izé . . . hogy is mondjam . . . no persze hogy nem tudok olvasni!

— No, hiszen azt mondhattad volna mindjárt. Majd elolvasom én.

Azzal hangosan felolvasta ezt a hirdetést:

500,000 dollár jutalom

ajánlatik fel annak, ki tudósítást tud adni Gérard Pál urról és Henrik nevű fiáról, kik 1865 szeptember 29-én a »Roanoke« nevű hajóra szálltak s ennek elsüllyedése alkalmával eltűntek.

A tudósításokat kérem czímemre küldeni. M. Atkins, Oil City Pennsylvania, É. A. É. Á.

— Csuha! mit szólsz hozzá? 500,000 dollár! csinos summa!

A matróz azonban nem hallgatott semmire, csak magában mormagta.

— Roanoke! . . . Gérard Pál . . .

— Mit mondasz?

— Én ismerem ezeket a neveket!

— Hogyan, ismered?

— Igen, én is a Roanoke-n voltam, mikor az a hajótörés volt.

— Te sohasem szóltál erről nekem!

— Én mentettem meg Gérard urat és fiát!

— Miért nem mesélted ezt el nekem?

— Miért? . . . Elfelejtettem.

— Elfelejtetted, a kiket megmentettél?

— Hiszen ha mindenkire emlékezni az ember, a kit valaha megmentett . . .

— Nagybátyámtól, Parr kapitánytól kezdve a ki nélkül . . .

— Jó, jó, ne beszéljünk arról!

— De a többiek. Ez a Gérard . . .

— Ön azt mondta, hogy azok ígérnek . . .

— 500,000 dollárt! Meg akarod nyerni?

— Miért ne? Én sokat tudok e dolgról?

— Beszélj el nekem!

— Nem, nem, előbb a kapitány urral beszéljek róla.

— Azért elmondhatod nekem is!

— Nem.

— No menj, te vén feles!

— Lehet, de hát . . .

— Nézd Péter, légy hozzám bizalmas!

— Nem lehet, György urfi!

— Először tagadsz meg tőlem valamit. Miért?

— Mert . . . mert . . . nem mondhatok önnek semmit.

— No jólván, hát fartsd meg a titkodat!

sel azután a déliek megbízták egy hadihajó vezetésével és ettől kezdve Parr kapitány egyike lett az északiak legfélelmesebb ellenségeimnek. Legyőzve, a déliek békét kötöttek az északiakkal, ekkor Parr hadnagy viszautasította a neki felajánlott állást és magányba vonult.

Csakhamar azonban vágyódni kezdett a tenger után. Egy nagy társaság szolgálatába állott, hol mint kapitány számos utazást tett. Később azonban beleunt ebbe az örökös jövés-menésbe s vég, kép felhagyott a szolgálattal. A kis Canorsie faluba költözött, vett egy kisebb hajót és idejét kényeztetéssel és utleírások olvasásával töltötte.

A jelen események előtt öt évvel meghalt Parr kapitány egyetlen rokona: nővére, ki özvegyasszony volt s két gyermeket hagyott hátra. Margitot, egy 14 éves leányt és Györgyöt, ki 12-ik évét töltötte be. Parr gazdag volt, magához vette tehát a két gyermeket, Györgyöt egy kollégiumba adta, Margitot pedig Canorsieban egy nevelő gondjaira bízta.

György most 17 éves volt, tanélmányait már befejezte, néhány heti vakációra hazament, mielőtt a párisi kiállítást meglátogatta volna. Margit, ki most 19. évében volt, már két év óta maga vezette nagybátyja házáat. Igen csinos, barna leány volt, ki egyesítette magában a déli faj szépségét az északiak üdeségével és gyöngédségével.

A tengerész, kinek Györggyel való társalgását Parr félbe szakította, Aubert Péter volt, ki a rabszolgaháboruban Parr hajóján szolgált s azóta nem hagyta el. Halászatot és felügyelt Parr hajócskájára, a »Margit királynő«-re.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Filokszera pusztítása. Évekkel ezelőtt a hivatalos lap nagy része minden nap a filokszera miatt zár alá vett helyiségek nevét hozta. Egyszer aztán megszűnt ez, amikor már nem volt mit pusztítani. Monstanában már igen ritkán legfeljebb félórányint jelenik meg egy ilyen hír. Tegnap közölte a hivatalos lap a legújabb zár elrendelését. Moson vármegyének Bruck-Ujfalu községére nézve a filokszera miatt a zárlatot elrendelte.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 25.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	368.30
Magyar hitel	— — — — —	372.75
Allamvasut	— — — — —	339.—
Rimamurányi	— — — — —	324.—
Magyar jelzálog	— — — — —	183.50
Salgótarjáni	— — — — —	341.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	628.—

Határidők.

Budapest, november 25.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	— — — — —	—
Buza áprilisra	— — — — —	8.01
Uj tengeri	— — — — —	4.94
Rozs okt	— — — — —	6.51
Zab okt.	— — — — —	5.08
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, november 25.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	— — — — —	371.25
Magyar hitel	— — — — —	373.50
Allamvasut	— — — — —	329.25

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	116.60
Magyar koronajárdék	— — — — —	92.25
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,10%	— — — — —	120.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,10%	— — — — —	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	118.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93.75

Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.—
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	— — — — —	94.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	159.50
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	— — — — —	138.50
Osztrák járadék papirban	— — — — —	99.50
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	99.25
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	116.50
Osztrák korona járadék	— — — — —	99.50
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	136.25
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	904.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	375.—
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	372.25
Párisi vista	— — — — —	328.90
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	120.65
Németbirodalmi márka	— — — — —	9.57
London vista	— — — — —	47.82
20 márkás arany	— — — — —	11.78

Forgalmi kimutatás 1899. évi november

21-ről. Tiszta buza körülbelül 1700 hltr, kétszeres buza 450 hltr, rozs 800 hltr, árpa 400 hltr, zab 500 hltr, tengeri 1700 hltr, burgonya 1000 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 160 drb, félhizott 210, sovány 160, süldő 270, malac: 380, hizott marha 11, jármás ökör 450, fejős tehén 310, borju 290, bivaly 8, juh és kecske 200, ló 365.

SZERKESZTOI POSTA.

P—y. Helyben. Ön kiválóan tehetséges fiatal embert mutat, kivált Y Z lépésről. Mind annyiszor azonban, valahányszor tollat ragad és irodalmi alakzatokhoz köti mondani valóját, — higgye el, aggodalom fog el benűnket különben biztató jövődjét illetőleg. Fiatal ember! Kettőt ajánlunk Önnek:

1. Mindig sajátkezűleg mondja el előbb és prózában azt, amit versben óhajtana elkövetni;

2. Mindig ilyen alakzatot használjon, ha előlegek irányában tesz mohón érdeklődő lépéseket; mert ime, atyamesterünk, elolvastván az ön jelenlegi versét, azon könnyelmű kijelentésre ragadtatta magát: Mondják meg neki, hogy inkább kap előleget, csak ne írjon verset!

Mi pedig határozottan megvetjük Önt, mint olyat, aki ilyen silány eszközökkel oly kiváló eredményt tudott elérni. Versét pedig — irányadóul a jövőre — eltettük.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Magyvárad város rendőrkapitányi hivatala.
22099. rkp. sz.

1899.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső foku iparhatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Mihely Emil nagyvárad lakos kézi zálogüzlet tulajdonos, ezen üzletének beszüntetését jelentette be az alólírott hatóságnál olyképen, hogy azt a nagyvárad Gazdasági és Iparbank részvénytársaság fogja átvenni s ugyancsak Mihely Emil mint üzletvezető kezelése alatt folytatja.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kiknek ezen zálogüzletben értéktárgyaik vannak, hogy azokat jelen hirdetmény kibocsátásától számított 60 nap alatt annyi-val inkább váltsák ki, illetve rendezzék, mert ellenesetben azok a Gazdasági és Iparbank zálogüzletébe elhelyezetteknek fognak tekinteni s ezen részvénytársaság terhére főnálló felelősség mellett tovább kezelteni s a régi tulajdonos ihely Emil részére pedig a felelőség alóli felmentés ovadékanak kiadása által meg fog adatni.

Nagyváradon 1899 november hó 17-én.

ifj. Rimler Károly

rendőrfőkapitány.

Nagyvárad város jogügyi s gazdasági ügyosztályától.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet,”
V-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” 1900. január 3-án nyitja meg 5-ik évtársulatát mely 156 héten át, vagyis 1902. év végéig tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 10 kr. (20 fillér) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{3}$ részé-
6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai cheque lapok után teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 5 kr. (10 fillér) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Ezen évtársulat befizetései hetenként háromszor és pedig:

vasárnap délelőtt . . . 9—11 óráig,
szerdán délután . . . 3—5
pénteken délután . . . 3—5

teljesíthetők s tisztelettel kérjük mindazokat kik ezen 5-ik évtársulatunkba tagul be akarnak lépni, hogy a felvétel iránt írásbeli helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. október hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
igazgatósága.

A szövetkezetnek ez időszerint mintegy 2000 tagja van több mint 30.000 üzletrésszel.

Árlejtési hirdetmény,

Nagyvárad város tanácsának 1899. évi 6340. 6341. 6342. szám alatt kelt végzése folytán folyó 1899 évi december hó 11-én d. e. 10 órakor a városház nagytermében nyilvános árlejtés fog tartatni a következő vállalatokra:

1. A város részére szükséges *petróleum* szállítása. Vállalati idő 1900 január 1-től 1900 december 31-ig terjedő egy év.

2. A város részére szükséges *gyertya* szállítása. Vállalati idő 1900 év január 1-től 1900 december 31-ig terjedő egy év.

3. A város részére szükséges *papír és irodai szerek* szállítása. Vállalati idő 1900 év január 1-től 1902 december hó 31-ig terjedő három év.

Mindhárom tétel alatti vállalatnál vállalati feltételekül a jelenleg érvényben levő szerződések feltételei, kikiáltási árakul pedig az ugyanezen szerződésekben foglalt árak szolgálnak, illetve a papír és irodai szerekre nézve a szerződéshez csatolt kimutatás és egységi árak. Kikötetik, hogy a szállítandó petróleumnak és gyertyának a szerződésben megnevezettel azonosnak vagy azonos jó minőségűnek kell lenni. Az irodai szerek és papír az előírás szerinti minőségben szállítandók, minek elbírálása végett az ajánlatokhoz minták csatolandók. Kikötetik továbbá, hogy kizárólag *hazai gyártmányra* tehető ajánlat.

Árlejtők kötelesek az árlejtés idejéig az 1. tétel alatt vállalatnál 300 frtot, a 2. tétel alatt 200 frtot, a 3. tétel alatt 100 frtot bányapénzül az árverelő küldöttség elnökének kezébe letenni, vagy pedig zárt ajánlataikhoz mellékelni.

A bányapénz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban tehető le. Azon körülmény, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja a zárt ajánlatokban kifejezendő.

A kötendő szerződések kiállításai költségei ajánlattevőket terheli.

A vállalatok feltételei illetve a papír, irodai szerek szállítására nézve szükségleti kimutatás a jogügyi s gazdasági ügyosztálynál megtekinthető.

Árlejtőt tett ajánlata a leütéskor azonnal, Nagyvárad várost azonban a törvényhatósági bizottság, illetve a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium jogerős jóváhagyása után kötelezi.

Nagyvárad, 1899 november 23.

Komlóssy József,

jogügyi s gazdasági tanácsos
az árverelő küldöttség elnöke.

Belépési felhívás

A biharmegyei korona-takarék és hitel-
szövetkezet

1900. január 1-én új évtársulatot kezd, mely tart 1902. december 31-ig.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg a három év leteltével a reá eső kamat és nyereséggel együtt fizetetik vissza. Egy és ugyanazon tag több részjegyet is jegyezhet; a belépés alkalmával minden részjegy után 20 fillér fizetendő.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai cheque által teljesíthetik.

A szövetkezet célja a takarékoság előmozdítása, illetve tőke gyűjtés; célja továbbá tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan, olcsó költséghöz juthassanak nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azonfelül is.

A most végződő évtársulat megmutatta, hogy szövetkezetünk igen szerény eredménnyel működött; tagjai ugyanis befizetett tőkéjük után a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek. A szövetkezet helyisége a

Biharmegyei Takarékpénztár
üzlethelyiségében

van, Kossuth-utca 19/20. szám alatt, hol jegyzések már most eszközölhetők.

Felhívjuk tehát mindazokat, kik a szövetkezetbe belépni óhajtanak, hogy jegyzéseiket a nevezett helyen mielőbb megtenni sziveskedjenek, ugyanott a szövetkezet alapszabályai nyomtatott példányban is rendelkezésre állanak.

Nagyváradon, 1899. november hó 2-án.

Tisztelettel: 1—12.

**A BIHARMEGYEI KORONA-TAKARÉK ÉS
HITELSZÖVETKEZET**

IGAZGATÓSÁGA.

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziaszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziaszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerertárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
cs. és kir. udvari szállítók.

Veiszlovits Adolf és fia

„Concordia Entreprise des pompes funébres“

Első nagyváradai disztemetkezési intézete

és

SIRKÓ RAKTÁRA

a régi helyiséggel szemben levő

BAZÁR-ÉPÜLETBE

helyeztetett át.